

ВИСНОВОК
ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ
ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ
Греська Ігоря Володимировича «Механізми розвитку, діагностика та
лікування порушень рухового стереотипу у хворих на поперековий
остеохондроз»
здобувача ступеня доктора філософії
за спеціальністю 222 «Медицина», галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

Згідно з рішенням вченої ради Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького МОЗ України (протокол № 1-ВР від 17 лютого 2021 р.) у складі голови комісії спільного фахового семінару з попередньої експертизи дисертації, професора кафедри травматології і ортопедії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького МОЗ України, доктора медичних наук, професора Трутяка Ігоря Романовича та рецензентів: професора кафедри анестезіології та інтенсивної терапії ФПДО Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького МОЗ України, доктора медичних наук, професора Фесенко Улболган Абдулхамітівни та доцента кафедри неврології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького МОЗ України, кандидата медичних наук, доцента Боженко Наталії Леонідівни, проаналізували результати виконання здобувачем ступеня доктора філософії Греська Ігоря Володимировича освітньо-наукової програми, індивідуального плану наукових досліджень, ознайомилися з дисертацією та опублікованими науковими працями, які розкривають основний зміст дисертації, заслухали доповідь здобувача у вигляді презентації дисертаційної роботи та відповіді на запитання присутніх на спільному фаховому семінарі кафедр травматології і ортопедії та неврології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького МОЗ України (протокол № 24 від 18 лютого 2021 року).

Актуальність теми дисертації

Остеохондроз хребта належить до найбільш поширених захворювань і є однією з головних медико-соціальних і економічних проблем суспільства. В Україні у 2013 році захворюваність на остеохондроз хребта склала 45 осіб на 10 тис. населення, причому 85,3 % пацієнтів були віком 31-50 років.

Одним з постійних клінічних синдромів поперекового остеохондрозу є больові синдроми і супутні міотонічні реакції м'язів попереково-тазової області, які пов'язані з адаптивним вкороченням і гіперактивністю переважно м'язів - розгиначів і адаптивним подовженням із загальмованістю, як правило, м'язів - згиначів. Міотонічні синдроми супроводжуються обмеженням рухливості хребта і розвитком м'язової дисфункції зі зміною послідовності включення м'язів попереково-тазової області при локомоторних актах з порушенням рухового стереотипу. Це призводить до розвитку ентезопатій, появою у ряді випадків вогнищ вторинної больової іритації і прогресування хвороби.

Однак переконливі дані про механізми розвитку патологічних рухових патернів при повсякденних локомоціях, їх взаємозв'язок зі структурними змінами у поперекових хребтових сегментах і функціональними властивостями м'язів тулуба і нижніх кінцівок відсутні, що суттєво ускладнює діагностику та перешкоджає розробці ефективних селективних лікувальних програм, спрямованих на відновлення рухового стереотипу.

Не вивчені також інші фактори, які потенціюють розвиток порушень рухового стереотипу, особливо з огляду на той факт, що відомі клінічні спостереження тривалої ремісії з добрим функціональним результатом у хворих на поперековий остеохондроз з вираженою дегенерацією паравертебральних м'язів.

Новизна дослідження та одержаних результатів

Уперше встановлено значуще переважання структурних аномалій поперекових хребців у хворих на остеохондроз поперекового відділу хребта за результатами рентгенологічних досліджень.

Уперше виявлені частота і характер порушень активного контролю сумісних рухів хребта, тазу і тазостегнових суглобів при тестах, які відтворюють повсякденні навантаження на хребетний стовп.

Уперше розроблено несуперечливу концептуальну модель розвитку рухового стереотипу у хворих на остеохондроз поперекового відділу хребта.

Уперше розроблена патогенетично обґрунтована програма фізичної реабілітації хворих на остеохондроз поперекового відділу хребта з порушенням рухового стереотипу, яка поєднує дію м'язово-енергетичних технік, лікувальних вправ для корекції патологічних рухових паттернів та ударно-хвильової терапії, що усуває клінічну симптоматику ентезопатій.

Уперше виявлені фактори, які потенціюють розвиток патологічного рухового стереотипу у хворих на остеохондроз поперекового відділу хребта.

Уточнені функціональні можливості різних м'язів попереково-тазової області і нижніх кінцівок у хворих на остеохондроз поперекового відділу хребта з помірним міотонічним та больовим синдромом.

Теоретичне значення отриманих результатів

Дисертаційна робота є фундаментальним дослідженням. Теоретичне значення полягає в тому, що отримані нові знання щодо механізмів розвитку порушень рухового стереотипу за наявності поперекового болю; поглибленні уявлення про варіанти клінічного перебігу поперекового остеохондрозу, діагностику та корекцію дисфункції м'язів попереково-тазової області.

Практичне значення отриманих результатів

Розроблена та впроваджена в практику нова програма фізичної реабілітації хворих на остеохондроз поперекового відділу хребта з порушенням рухового стереотипу, яка сприяє відновленню функціональних можливостей м'язів попереково-тазової області та нижніх кінцівок, усуненню патологічних рухових патернів, зменшенню інтенсивності больового синдрому, рівней дисабілітації, кінезіофобії та страху очікування болю.

Розроблені та впроваджені в практику рекомендації з діагностики порушень рухового стереотипу, які уточнюють функціональний стан опорно-рухової та м'язової систем хворих на остеохондроз поперекового відділу хребта.

Виявлені фактори ризику формування порушень активного контролю сумісних рухів хребта, тазу і тазостегнових суглобів доповнюють оцінку функціональних порушень у хворих на остеохондроз поперекового відділу хребта з міотонічними реакціями м'язів попереково-тазової області.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Обсяг наукового матеріалу, комплекс використаних методів дослідження, оцінка отриманих результатів і характер їх тлумачень достатні для обґрунтування наукових положень дисертації. Сформульовані в дисертації положення базуються на результатах рандомізованого контрольованого дослідження з достатньою кількістю хворих та використанні сучасних методів досліджень у динаміці.

Достовірність даних підтверджена достатнім обсягом спостережень та використанням надійних методів статистичної обробки даних.

Первинні матеріали дисертації перевірені комісією, яка була

створена наказом ректора Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького МОЗ України № 555-з від 21.02.2014 р. «Про склад комісій з перевірки первинної документації науково-дослідних робіт», у складі: голова – д.мед.н., професор Матешук-Вацеба Л.Р., члени – д.мед.н., професор Зінчук О.М., к.мед.н., доцент Дац І.В. Перевірка первинної документації показала повну вірогідність матеріалів, на вивченні та обробці яких побудована дисертаційна робота. Усі документи оформлені згідно з вимогами, результати досліджень проаналізовані сучасними статистичними методами. Зауважень щодо упорядкування первинної документації немає. При порівнянні узагальнених даних з фактичними матеріалами виявлено їх повну відповідність. Рукопис дисертації отримав позитивну оцінку при перевірці на академічний плагіат.

Наукова обґрунтованість базових положень дисертаційної роботи

Греська І.В. за результатами апробації на спільному фаховому семінарі кафедр травматології і ортопедії та неврології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького МОЗ України не викликає сумнівів.

Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих працях

Усі основні результати і нові наукові положення дисертаційної роботи повністю опубліковані у наукових журналах і висвітлені в матеріалах науково-практичних конференцій. У наукових працях, опублікованих за матеріалами дисертації у співавторстві, здобувачу належала провідна роль у формулюванні мети, завдань, методології дослідження, статистичній обробці та аналізі результатів.

За матеріалами дисертації опубліковано 10 наукових праць, з них 4 – статті, з яких – 3 статті у наукових фахових виданнях України і входять до

міжнародних наукометричних баз, одна з них у науковому періодичному виданні, що індексується у наукометричній базі даних Web of Science та 1 стаття у закордонному виданні; 6 робіт опубліковано у матеріалах науково-практичних конференцій, у тому числі з міжнародною участю, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації.

Конкретний особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що виносяться на захист

Дисертаційна робота є самостійною завершеною науковою працею. Сумісно з науковим керівником автор обрав тему дисертаційної роботи, визначив мету, завдання та програму досліджень. Особисто автор провів інформаційно-патентний пошук з аналізом стану досліджуваної наукової проблеми. Автором особисто визначено методи дослідження, розроблено програму фізичної реабілітації, проведені обстеження усіх пацієнтів до і після лікування. Концептуальну модель розвитку порушень рухового стереотипу у хворих на остеохондроз поперекового відділу хребта розроблено автором особисто. Усі клінічні, рентгенологічні та статистичні дослідження автор виконав особисто. Автором особисто написані всі розділи дисертації, сформульовані висновки та практичні рекомендації, підготовлені до друку наукові праці.

Апробація результатів дисертації

Основні положення роботи викладено на науково-практичних конференціях різного рівня: XVII (Київ, 2016) та XVIII (Івано-Франківськ, 2019) з'їздах ортопедів-травматологів України; 19th та 20th (Prague, Czech Republic, 2018) Prague-Lublin-Sydney-St.Petersburg Symposiums; IV Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні питання лікування патології суглобів та ендопротезування», Запоріжжя-Приморськ,

2019; науково-практичній конференції з міжнародною участю «Актуальні питання лікування ортопедичної патології та наслідків травм опорно-рухової системи», Дніпро, 2019.

Згідно з рішенням Вченої ради Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького МОЗ України (протокол № 1-ВР від 17 лютого 2021р.) дисертація пройшла апробацію на спільному фаховому семінарі кафедр травматології і ортопедії та неврології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького МОЗ (протокол № 24 від 18 лютого 2021 р.) під головуванням професора кафедри травматології і ортопедії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького МОЗ України, доктора медичних наук, професора Трутяка Ігоря Романовича та за участю призначених рецензентів: професора кафедри анестезіології та інтенсивної терапії ФПДО Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького МОЗ України, доктора медичних наук, професора Фесенко Улболган Абдулхамітівни та доцента кафедри неврології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького МОЗ України, кандидата медичних наук, доцента Боженко Наталії Леонідівни, а також запрошених співробітників кафедр травматології і ортопедії та неврології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького МОЗ України.

Відомості щодо проведення біоетичної експертизи дисертаційних досліджень

Усі дослідження проводили з дотриманням основних положень Конвенції Ради Європи про права людини та біомедицину, Хельсінкської декларації Всесвітньої медичної асоціації про етичні принципи проведення наукових медичних досліджень за участю людини (1964 р. з подальшими

доповненнями, включаючи версію 2000 р.) та Наказу МОЗ України № 690 від 23.09.2009 р.

Матеріали дисертації щодо проведення наукових досліджень хворих відповідають нормам біоетики, що засвідчено висновком Комісії з питань етики наукових досліджень, експериментальних розробок і наукових творів Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (протокол № 3 від 14 грудня 2016 р. та протокол № 7 від 26 жовтня 2020 р.).

Зауваження щодо змісту та оформлення дисертації

За формою та структурою дисертаційна робота відповідає усім вимогам щодо кваліфікаційної наукової праці. Вона оформлена згідно з вимогами МОН України. У ході обговорення дисертації до неї не було висунуто жодних принципових зауважень стосовно суті роботи.

Відповідність дисертації вимогам, що пред'являються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії

Дисертаційна робота здобувача Греська Ігоря Володимировича «Механізми розвитку, діагностика та лікування порушень рухового стереотипу у хворих на поперековий остеохондроз» (науковий керівник – доктор медичних наук, професор Колесніченко В.А., професор кафедри хірургічних хвороб, оперативної хірургії і топографічної анатомії Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна) є завершеною науковою працею, у якій удосконалена діагностика порушень рухового стереотипу у пацієнтів з больовими та міотонічними синдромами поперекового остеохондрозу, розроблена несуперечлива концептуальна модель розвитку дисфункції м'язів попереково-тазової області та пов'язаних з нею патологічних рухових патернів; обґрунтовано, розроблено та застосовано нові методики їх корекції засобами фізичної реабілітації. Отримані результати

дисертаційного дослідження мають наукову новизну і теоретичне значення для охорони здоров'я, зокрема, в ортопедії та неврології. Дисертація повністю відповідає вимогам «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 06 березня 2019 року.

ВИСНОВОК

Розглянувши дисертацію Греська Ігоря Володимировича на тему: «Механізми розвитку, діагностика та лікування порушень рухового стереотипу у хворих на поперековий остеохондроз» та наукові публікації, у яких висвітлено основні наукові результати дисертації, визначивши особистий внесок у всіх зарахованих за темою дисертації наукових публікаціях, опублікованих із співавторами (додаток 1), а також за результатами попередньої експертизи (фахового семінару) кафедр травматології і ортопедії та неврології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького вважаємо, що робота є актуальною для сучасної охорони здоров'я, зокрема, ортопедії та неврології. Це самостійна завершена праця, з адекватними метою та завданнями, в якій використані сучасні методи наукових досліджень. Дисертаційна робота має наукову новизну, теоретичне та практичне значення для охорони здоров'я. Основні результати дослідження та отримані нові наукові дані, висновки та практичні рекомендації висвітлені в повному обсязі в наукових публікаціях, які зараховані за темою дисертації. Робота виконана з дотриманням вимог академічної доброчесності. Матеріали дисертації щодо проведення наукових досліджень, експериментальних розробок за участю людини відповідають нормам біоетики.

Дисертаційна робота Греська Ігоря Володимировича «Механізми розвитку, діагностика та лікування порушень рухового стереотипу у хворих на поперековий остеохондроз» повністю відповідає вимогам «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 06.03.2019

р. та оформлена відповідно вимогам наказу № 40 МОН України від 12.01.2017 р., і може бути рекомендована до офіційного захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Комісія рекомендує ректору Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького МОЗ України подати клопотання до МОН України про утворення спеціалізованої Вченої ради для розгляду та проведення разового захисту дисертації Греська Ігоря Володимировича.

**Голова комісії та фахового семінару
з попередньої експертизи дисертації**

професор кафедри травматології і ортопедії
Львівського національного медичного
університету імені Данила Галицького МОЗ
України,
доктор медичних наук, професор

Трутяк І.Р.

Рецензенти:

професор кафедри анестезіології
та інтенсивної терапії ФПДО
Львівського національного медичного
університету імені Данила Галицького МОЗ
України,
доктор медичних наук, професор

Фесенко У.А.

доцент кафедри неврології Львівського
національного медичного університету імені
Данила Галицького МОЗ України,
кандидат медичних наук, доцент

Боженко Н.Л.

Відповідальна за діяльність

разових спеціалізованих вчених рад
з присудження ступеня доктора філософії
у Львівському національному медичному
університеті імені Данила Галицького
МОЗ України,
доктор фармацевтичних наук, доцент

Драпак І.В.

«18» лютого 2021 р.

СПИСОК ПРАЦЬ, ЯКІ ОПУБЛІКОВАНІ АВТОРОМ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

- **Наукові праці, в яких опубліковані наукові результати дисертації**
  1. **Гресько ІВ.** Оцінка структурних змін хребтових сегментів у хворих на поперековий остеохондроз з порушеннями рухового стереотипу з використанням методів променевої діагностики. *Acta medica Leopoliensia.* 2019;25(1):49-55.
  2. Колесніченко ВА, **Гресько ІВ.** Клиническая характеристика больных поясничным остеохондрозом с нарушением двигательного стереотипа. *Вісник проблем біології і медицини.* 2019;(1,1):125-128. *(Особистий внесок – проаналізував літературні джерела, зібрав клінічний матеріал, провів статистичну обробку та оцінку результатів, готував статтю до друку).*
  3. **Гресько ІВ,** Колесніченко ВА. Ефективність програми реабілітації хворих на поперековий остеохондроз з порушеннями рухового стереотипу з використанням ударно-хвильової терапії. *Медичні перспективи.* 2020;25(4):127-137. *(Особистий внесок – провів статистичну обробку, аналіз і верифікацію даних результатів дослідження).*
  4. Kolesnichenko V, **Gresko I.** Motor Control Changes in Patients with Degenerative Deformities of the Spine after Lumbar Fusion. *JOJ Orthoped Orth Surg* [Internet]. 2018;1(5):555575. Available from: <https://juniperpublishers.com/jojoos/JOJOOS.MS.ID.555575.php> *(Особистий внесок – проаналізував літературу, виконав статистичну обробку та аналіз результатів).*
- **Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:**
  5. Колесніченко ВА, **Гресько ІВ.** Оцінка функціональних можливостей хребта у хворих на поперековий остеохондроз. В: *Збірник*

наукових праць XVII з'їзду ортопедів-травматологів України; 2016 Жов. 5-7; Київ. Київ; 2016. с. 286-287.

6. Kolesnichenko V, **Gresko I**. Motor control dysfunction particularly in patients with chronic low back pain and a variety of myotonic reactions. In: The 19th Prague-Lublin-Sydney-St. Petersburg Symposium Interdisciplinary approach to growing skeleton; 2017 Sept 13-16; Prague, Czech Republic. Prague; 2017. Suppl 2; p. 58-59.

7. Kolesnichenko V, Golka G, **Gresko I**. Structural asymmetry of lumbar vertebrae as a risk factor for the development of paravertebral muscle dysfunction. In: The 20th Prague-Lublin-Sydney-St. Petersburg Symposium Interdisciplinary approach to growing skeleton; 2018 Sept 12-16; Prague, Czech Republic. Prague; 2018. Suppl 2; p. 84-85.

8. Колесніченко ВА, **Гресько ІВ**. Принципи фізичної реабілітації хворих на поперековий остеохондроз хребта з порушеннями рухового стереотипу. В: Збірник наукових праць XVIII з'їзду ортопедів-травматологів України; 2019 Жов. 9-11; Івано-Франківськ. Івано-Франківськ; 2019. с. 146.

9. Колесніченко ВА, **Гресько ІВ**. Діагностика та лікування хворих на остеохондроз поперекового відділу хребта з порушеннями рухового стереотипу. В: Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції Актуальні питання лікування патології суглобів та ендопротезування; 2019 Вер. 12-14; Запоріжжя-Приморськ. Запоріжжя; 2019. с. 42-43.

10. Колесніченко ВА, **Гресько ІВ**. Взаимосвязь параметров ортопедического статуса и когнитивных факторов боли у пациентов с поясничным остеохондрозом. В: Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю Актуальні питання лікування ортопедичної патології та наслідків травм опорно-рухової системи; 2019 Вер. 19-20; Дніпро. Дніпро; 2019. с. 44-46.